

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 14CoP/106/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3123209974
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Bebčák
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:3123209974.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Bebčáka, členiek senátu JUDr. Martiny Nemravovej a JUDr. Miroslavy Korbašovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti A.: B., nar. XX.XX.XXXX, C., nar. XX.XX.XXXX, a D. E., nar. XX.XX.XXXX, v konaní zastúpené kolíznym a procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, deti rodičov: matky F. A., G. A., štátnej občianky Slovenskej republiky, trvale bytom H. XX, I., a otca J. A., G. K., štátneho občana Slovenskej republiky, trvale bytom H. XX, I., o podnete Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín č.k. 34P/163/2023-39 zo dňa 08. novembra 2023, takto

rozhodol:

I. Uznesenie Okresného súdu Trenčín č.k. 34P/163/2023-39 zo dňa 08. novembra 2023 m e n í tak, že n a r i a d ť u j e neodkladné opatrenie, ktorým ukladá rodičom povinnosť dočasne odovzdať maloleté deti: B. A., nar. XX.XX.XXXX, C. A., nar. XX.XX.XXXX, a D. E. A., nar. XX.XX.XXXX, do starostlivosti Centra pre deti a rodiny L., M. N. XX, I..

II. Toto neodkladné opatrenie trvá najdlhšie 6 mesiacov odo dňa umiestnenia maloletých detí v Centre pre deti a rodiny L., M. N. XX, I..

III. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým uznesením okresný súd výrokom I. rozhodol tak, že neodkladné opatrenie sa nenariaďuje a výrokom II. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení poukázal na podnet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí (ďalej „úrad“), ktorý v spojení s doplnením podnetu žiadal, aby súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sa maloleté deti odovzdajú do starostlivosti Centra pre deti a rodiny L.. V podnete uviedol, že rodina je v evidencii SPODaSK od roku 2020 na základe žiadosti Fakultnej nemocnice Trenčín v súvislosti s narodením maloletého B.. Podľa úradu matka sama nedokáže zabezpečiť zdravý sociálny, psychický a fyzický vývin maloletých detí. So starostlivosťou rodičom pomáhajú starí rodičia zo strany otca. Hygiena domácnosti je pravidelne na nízkej úrovni. V byte je pravidelne neporiadok v podobe kopy špinavých riadov, oblečenia a tiež vydýchaný vzduch. Zdravotná starostlivosť je maloletým deťom poskytovaná pravidelne, ale matka nemá vedomosť o zdravotnom stave detí, nakoľko na vyšetrenia s deťmi pravidelne chodí stará matka zo strany otca. S rodinou dlhodobo spolupracovalo aj Centrum pre deti a rodiny L. na základe opakovaného odporúčania na vykonávanie opatrení SPODaSK. V marci 2023 bol do spolupráce s rodinou zapojený taktiež akreditovaný subjekt COMPASS TOGETHER o.z. Cieľom spolupráce bola motivácia a podpora rodičov k venovaniu sa deťom, viesť matku k vareniu, k základnému hygienickému štandardu, posilňovať rodičov k nadobudnutiu rodičovských zručností a zabezpečeniu riadnej starostlivosti o maloleté deti. Zo správ akreditovaného subjektu COMPASS TOGETHER o.z. vyplýva, že s rodičmi je sťažená komunikácia pre ich simplexnosť. Matka nedisponuje schopnosťami,

aby dokázala pracovať na zadaných cieľoch a niečo zlepšiť, matka je spokojná s tým, ako funguje a žije a nevidí dôvod, pre ktorý je zapojená do spolupráce. Podľa akreditovaného subjektu je s rodinou takmer nemožné spolupracovať. Rodina sa nikam neposúva. Z pohľadu akreditovaného subjektu COMPASS TOGETHER o.z. je situácia nevhodná pre zdravý bio-psycho-sociálny vývin maloletých detí. Zo strany úradu bol matke odporúčaný dobrovoľný pobyt s maloletými deťmi v Centre pre deti a rodiny L., kde by nadobudla rodičovské zručnosti. Matka spočiatku odmietala, neskôr prisľúbila, že by nastúpila dňa 04.10.2023, podľa úradu z dôvodu, že dňa 03.10.2023 mala matka termín u kaderničky a na otázku, či sú jej prednejšie deti alebo vlasy, chvíľu matka rozmýšľala a odpovedala „asi vlasy.“ Matka spolu s deťmi napokon nastúpila na pobyt dňa 02.10.2023, ale matka sa rozhodla ukončiť pobyt už dňom 07.10.2023. Zo správy Centra pre deti a rodiny L. vyplýva, že matka nevarila deťom teplé jedlá, nakoľko nevedela pracovať s plynovým sporákom, matka sa spoliehala na druhú matku, ktorá pravidelne každý deň varila pre maloleté deti. Maloleté deti trávili voľný čas pobytom vonku osamote, opakovane sa matke stratili z dohľadu. Matka nechávala deti častokrát uzamknuté samé v izbe bez dozoru dospelých osoby. Matka bola opakovane upovedomovaná na osobnú hygienu. Zo záverečnej správy Centra pre deti a rodiny vyplýva, že nepovažujú spoluprácu s rodinou za efektívnu. Úrad napokon poukázal na správu Fakultnej nemocnice Trenčín na maloletého B., z ktorej vyplýva, že je nervózny a má prejavy heteroagresivity. Dieťa si vyžaduje intenzívnu starostlivosť vzhľadom na zaostávanie vo vývoji a taktiež zvýšený dohľad na bezpečnosť pre poruchy správania a pozornosti. Vyžaduje pravidelnú pestú stravu primeranú veku. Úrad oslovil aj najbližšiu rodinu kvôli zisteniu možnosti zveriť maloleté deti do náhradnej osobnej starostlivosti. Stará matka zo strany otca uviedla, že si nemôže maloleté deti nechať zveriť do starostlivosti, nakoľko je zamestnaná. Brat otca detí taktiež odmietol. Úrad konštatoval, že rodičia nie sú schopní poskytovať deťom riadnu osobnú starostlivosť. Situácia v rodine je dlhodobu nepriaznivá a podľa úradu je potrebné zabezpečiť deťom pozitívny fyzický, psychický a sociálny vývin, preto žiadal o nariadenie neodkladného opatrenia.

2. Okresný súd uviedol, že účelom neodkladného opatrenia je okamžite súdne riešiť vec, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, teda ak je splnený predpoklad naliehavosti požadovanej úpravy, ktorá vyžaduje okamžitý zásah súdu. Neodkladné opatrenie je právnym inštitútom procesného práva a možno ho vydať za predpokladu, že sú aspoň osvedčené základné skutočnosti umožňujúce záver o pravdepodobnosti a dôvodnosti nároku, ktorému má byť poskytnutá súdna ochrana, a súčasne, že sa jedná o stav, kedy vec neznesie odklad, kedy je potrebný okamžitý zásah súdu formou neodkladného opatrenia. Neodkladné opatrenie si vyžaduje naliehavosť takéhoto opatrenia, osvedčenie danosti práva a nevyhnutnosť potreby takejto úpravy. Predpokladom jeho nariadenia je teda existencia tak naliehavej potreby výchovného operatívneho zákroku, ktorá neznesie odklad a vyžaduje bezodkladnú úpravu pomerov. V každej veci, ktorá sa týka mal. dieťaťa, je zároveň potrebné vždy prihliadať aj na záujem maloletého dieťaťa.

3. Podľa okresného súdu nariadenie neodkladného opatrenia nie je dôvodné, pretože nebola osvedčená podmienka naliehavosti veci na takýto bezodkladný, okamžitý, ale predovšetkým závažný zásah súdu do výkonu rodičovských práv. Starostlivosť maloletým deťom poskytujú rodičia za výraznej pomoci starých rodičov zo strany otca, ktorí spolu s rodičmi a maloletými deťmi aj istú dobu bývali. Aktuálne sú starí rodičia odsťahovaní, ale so starostlivosťou o deti pomáhajú. Maloleté deti sú nízkeho veku a vyžadujú si nepretržitú celodennú starostlivosť. Okresný súd mal za osvedčené viaceré nedostatky v starostlivosti o maloleté deti, ktorých strava sa možno nezdá byť plnohodnotná a veku primeraná, a taktiež je možné spochybniť prostredie, ktoré je maloletým deťom vytvárané, či je pre ne podnetné a podieľa sa na zdravom vývine detí. Možno konštatovať aj nedostatky vo vedení domácnosti na nízkej hygienickej úrovni, rovnako je nízka hygiena detí. Okresný súd mal za to, že situácia v rodine nie je tak alarmujúca, aby boli maloleté deti okamžite rodičom odobraté zo starostlivosti a odovzdané do starostlivosti ústavného zariadenia. Treba zdôrazniť, že odobratie dieťaťa zo starostlivosti rodiča a rodiny je nielen najzávažnejším zásahom do rodičovských práv a povinností, ale predovšetkým je najzávažnejším zásahom do života samotného maloletého dieťaťa. A k takému kroku by sa malo pristupovať zvlášť obozretne po dôkladnom zvážení celkovej situácie a možných dopadov na dieťa v prípade, ak je to nevyhnutné v záujme maloletého dieťaťa. Teda v danej nebola splnená podmienka naliehavosti veci na tento najzávažnejší a okamžitý zásah do výkonu rodičovských práv. Rodičom výraznou mierou pomáhajú pri starostlivosti o maloleté deti starí rodičia zo strany otca, ktorí sú schopní lepšej komunikácie. Taktiež zdravotná starostlivosť je deťom zabezpečovaná do určitej miery aj za pomoci starej matky detí. Hoci úrad vytýka, že starí rodičia do veľkej miery supľujú starostlivosť rodičov, je o deti aspoň v základnej miere postarané v rámci ich biologickej rodiny. Okresný súd nemal

za osvedčené, že by maloleté deti boli ohrozené na ich živote či zdraví. Skutočnosť, či sú rodičia vôbec schopní starostlivosti o maloleté deti spôsobom, aby maloleté deti mali zabezpečený zdravý a všestranný fyzický, psychický a sociálny vývin z dôvodu ich simplexnosti, resp. poruchy mentálneho intelektu, je potrebné riadne preskúmať v konaní vo veci samej. Aktuálne sú v rodine vykonávané opatrenia SPODaSK, s rodinou spolupracovalo Centrum pre deti a rodiny I. a aj akreditovaný subjekt COMPASS TOGETHER o.z. Okresný súd vníma vyjadrenia všetkých subjektov, že spolupráca s rodičmi je neefektívna. K tak závažnému zásahu do výkonu rodičovských práv, akým je odobratie detí okamžitým nariadením neodkladného opatrenia, je možné pristúpiť, len ak sú maloleté deti skutočne ohrozené. Maloleté deti však zdá sa majú splnené aspoň základné potreby, pričom ohľadom toho, či rodičia vôbec dokážu maloletým deťom vytvoriť vhodné prostredie a zabezpečiť im všetko, čo potrebujú pre ich zdravý vývoj, a to aj s ohľadom na možný zlý zdravotný stav maloletého B., je potrebné vykonať riadne dokazovanie v konaní vo veci samej, na ktoré v rámci konania o neodkladnom opatrení nie je dostatočný priestor. Ohrozenie či porušenie práv a podmienky naliehavej potreby poskytnutia ich ochrany okresný súd za splnené nemal, a preto považoval podnet orgánu sociálnoprávnej ochrany na nariadenie neodkladného opatrenia na okamžité odobratie detí z biologickej rodiny a ich odovzdanie do ústavného zariadenia za nedôvodný a neodkladné opatrenie preto nenariadil. Podľa okresného súdu samotná okolnosť, že vec týchto maloletých detí sa dostala až do štádia podania podnetu na súd na odobratie detí z rodiny a ich odovzdanie do CDR, donúti a zmotívuje rodičov a širšiu rodinu na väčšiu spoluprácu s dotknutými orgánmi, napr. aj na to, aby matka s deťmi využila dobrovoľný pobyt s deťmi v CDR za účelom zlepšenia rodičovských zručností a bola motivovaná potrebnú dobu tam s deťmi aj reálne zostať, aby tým predišla hroziacemu odobratiu detí zo starostlivosti rodičov. O náhrade trov konania bolo rozhodnuté podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

4. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, ktorý má za to, že je v záujme maloletých detí umiestnenie do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu, pretože rodičia maloletých detí nie sú schopní poskytovať deťom riadnu osobnú starostlivosť bez pomoci starej matky. Matka sama s maloletými deťmi nechodí von a deti sú častokrát zavreté v spálni. Situácia v rodine je dlhodobo nepriaznivá. Rodičia zanedbávajú bezpečnosť detí, zanedbávajú osobnú hygienu detí, matka výrazne zanedbáva riadne stravovanie detí. Vzhľadom k uvedenému je v najlepšom záujme maloletých detí zabezpečiť im podnetné prostredie pre rozvíjanie intelektu a osvojenie si praktických zručností, hygienických návykov, zabezpečenia pravidelnej stravy. Súd prvej inštancie uviedol, že rodičom so starostlivosťou o maloleté deti výraznou mierou pomáhajú starí rodičia zo strany otca, manželia K., ktorí spolu s rodičmi a maloletými deťmi aj istú dobu bývali. Úrad má za to, že starí rodičia do veľkej miery supľujú až nahrádzajú starostlivosť rodičov o maloleté deti. Matka bola v pediatrickej ambulancii upozornená, že na vyšetrenie má chodiť rodič a nie stará matka. Úrad si vyžiadal od Mestského úradu správu o povesti starých rodičov K.. V správe sa uvádza, že manželia K. tam aktuálne bývajú bez platnej nájomnej zmluvy, nakoľko komisia sociálnych vecí a verejného poriadku MsZ v I. im na svojom zasadnutí dňa 1.6.2022 neodporučila predĺžiť nájomnú zmluvu z dôvodu nedoplatku na nájomnom (v tom čase 1121.94 €). Podľa vyjadrenia Útvaru majetku mesta bol nájom ukončený uplynutím doby nájmu ku dňu 31.10.2022, nájomníci však byt dobrovoľne neodovzdali, nájomné neplatia a bola podaná žaloba o vypratanie a tiež vyplatenie pohľadávky. Zároveň boli na týchto neoprávnených užívateľov (bývalých nájomníkov) sťažnosti, že ku nim chodí prespávať cca 7 ľudí – bezdomovcov. Okresný súd konštatoval, že má za osvedčené viaceré nedostatky v starostlivosti o deti, v prostredí, ktoré je maloletým deťom vytvárané, a v podmienkach v domácnosti, ktorá je dlhodobo vedená na nízkej hygienickej úrovni s nízkou hygienou detí. Podľa Úradu nie je zo strany rodičov zabezpečená bezpečnosť maloletých detí (počas výkonu terénnej sociálnej práce bolo možné pozorovať ako mal. B. vyšiel na balkón a vyliezol na zábradlie; rodičia ani starí rodičia nereagovali žiadnym spôsobom, až na výzvu pracovníčky úradu), rodičia zanedbávajú odbornú liečbu detí, predovšetkým maloletého B., ktorému bolo odporúčané neurologické vyšetrenie, psychologické vyšetrenie a do dnešného dňa rodičia tieto vyšetrenia nezabezpečili. V ďalšom úrad poukázal na obsah správ, ktoré pripojil už k podanému podnetu na nariadenie neodkladného opatrenia, s tým, že počas výkonu terénnej sociálnej práce, ktorá bola počas obeda, bolo možné pozorovať nedostatky v stravovaní všetkých detí. Úrad má za to, že v rodine je alarmujúce ohrozenie bezpečnosti maloletých detí, izolácia detí, nakoľko sú väčšinu času zavreté doma, majú nedostatok pohybu, s matkou nechodia von, otázne je zabezpečovanie pravidelnej teplej stravy, prebaľovanie. Do spolupráce s rodinou bolo opakovane zapojené CDR L. aj akreditovaný subjekt COMPASS TOGETHER o.z. Oba participujúce subjekty konštatujú tie isté skutočnosti ako úrad. Z pohľadu pracovníkov COMPASS TOGETHER o.z. situácia je nevhodná pre zdravý bio-psycho-sociálny

vývin maloletých detí. Dňa 6.10.2023 bola úradu doručená správa s informáciou, že matka p. F. A. sa dobrovoľne rozhodla ukončiť pobyt v CDR L.. Matka nevarila mal. deťom teplé jedlo, nakoľko nevedela pracovať s plynovým sporákom. Na potrebu mal. detí v oblasti hry a spoločnej aktivity nejavila záujem a nebola schopná rozdeliť svoju pozornosť medzi maloleté deti. Maloleté deti trávili voľný čas pobytom vonku, častokrát osamote, kedy sa mal. B. a C. opakovane matke stratili z dohľadu, ktorá ich následne s pomocou pracovníčky CDR hľadala. Matka ponechávala mal. deti častokrát počas dňa uzamknuté samé na izbe, bez dozoru dospelšej osoby. Aj podľa správy z CDR L. sa matka nevie riadne postarať o maloleté deti, je zvyknutá, že starostlivosť o deti za ňu supľujú druhí, či už v CDR L. iné matky, alebo v domácnosti starí rodičia. V CDR L. nie je možnosť opakovaného pobytu z kapacitných dôvodov.

5. K odôvodneniu okresného súdu, že samotná okolnosť, že sa vec maloletých detí dostala až do štádia podania podnetu na súd na odobratie detí z rodiny a ich odovzdanie do CDR, donúti a zmotivuje rodičov a širšiu rodinu na väčšiu spoluprácu s dotknutými orgánmi, úrad uviedol, že keď matka dobrovoľne ukončila pobyt v CDR L. bolo jej zo strany úradu poskytnuté sociálne poradenstvo a bola informovaná, že keďže pobyt ukončila, úrad musí prijať nové opatrenia SPODaSK. Matka sa k danej veci postavila so slovami „však to dajte na súd, to nie je môj problém“. Matka vedela, že dobrovoľný pobyt v CDR L. je jeden z posledných nástrojov pomoci rodine vzhľadom na akútnu situáciu v rodine a aj napriek tomu dobrovoľný pobyt ukončila bez zjavného dôvodu. Situácia v rodine sa nijakým spôsobom nezlepšuje. Dňa 13.11.2023 akreditovaný subjekt COMPASS TOGETHER o.z. telefonicky kontaktoval tunajší úrad, že vykonali návštevu v rodine a situácia je zlá. Členovia COMPASS TOGETHER čakali na chodbe, kým im niekto otvorí dvere. Spoza dverí bolo možné počuť ako matka dieťaťu povedala „ťahaj do riti“. Keď im konečne otvorili dvere a pustili ich do domácnosti, otec maloletých detí ich privítal len v spodnom prádle, ako to robí pravidelne. V byte bol podľa slov pracovníčky COMPASS TOGETHER veľký smrad a neporiadok. Po zemi bol roztrúsený chlieb, ktorý deti jedli. Tiež sa v obývačke na zemi nachádzalo veľké množstvo hračiek, topánky. Rodičia boli ihneď upozornení, aby pozametalí podlahu, aby deti nejedli chlieb zo zeme. Ďalej pracovníčka COMPASS TOGETHER uviedla, že maloleté deti neboli ani prebalené. Maloletý B. nie je v materskej škole, pretože stále nosí plienky, nevie sa pýtať na WC - z toho vyplýva, že sa matka maloletým deťom nedostatočne venuje. Svoju pozornosť smeruje inde, opakovane opúšťa domácnosť z rôznych dôvodov. Úrad tak má pochybnosti aj o zabezpečovaní základných potrieb (ako napr. strava, prebaľovanie detí, pohyb vonku), a preto trvá na dôvodoch na nariadenie neodkladného opatrenia, a to tak ako bolo uvedené v písomne podanom podnete, s tým, že maloleté deti B. A., C. A. a D. E. A. budú umiestnené do CDR L. z dôvodu, že rodičia zanedbávajú bezpečnosť detí, zanedbávajú osobnú hygienu detí, matka výrazne zanedbáva riadne stravovanie detí. Matka mala možnosť nadobudnúť rodičovské zručnosti v Centre pre deti rodiny L. počas dobrovoľného pobytu spolu s maloletými deťmi, ale tento pobyt po pár dňoch ukončila bez zjavného dôvodu. Úlohou ÚPSVR Trenčín ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je chrániť najlepší záujem maloletých detí. Aktuálne sú maloleté deti A. nedostatočnou starostlivosťou ohrozené na ich zdraví a priaznivom psychickom, fyzickom a sociálnom vývine. Úrad preto navrhol, aby odvolací súd zmenil uznesenie Okresného súdu Trenčín tak, že rodičom sa ukladá povinnosť odovzdať maloleté deti do starostlivosti Centra pre deti a rodiny L., M. N. XX, I..

6. Krajský súd v zmysle ust. § 329 ods. 1 CSP umožnil rodičom vyjadriť sa k podanému návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a k podanému odvolaniu. Túto možnosť rodičia v krajskom súdom stanovenej lehote a ani k času rozhodovania krajského súdu o podanom odvolaní nevyužili.

7. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 34 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP a § 3 ods. 5 písm. a/ CMP) po zistení, že odvolanie bolo podané oprávneným subjektom (§ 359 CSP v spojení s § 2 ods. 1 a 2 a § 7 CMP), včas (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), bez nariadenia pojednávania podľa § 378 ods. 1 a § 329 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu vyplývajúcom z § 65 CMP s tým, že odvolacími dôvodmi nie je viazaný (§ 66 CMP) a napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP zmenil a nariadil neodkladné opatrenie tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

8. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Podľa § 324 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

10. Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

11. Podľa § 329 ods. 1 CSP, súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

12. Podľa § 367 ods. 1 CMP, neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby ten, kto má maloletého dočasne pri sebe, maloletého dočasne odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

13. Podľa § 367 ods. 2 CMP, ak súd neodkladným opatrením nariadi odovzdanie maloletého do starostlivosti zariadenia na výkon rozhodnutia súdu, určí zároveň čas trvania neodkladného opatrenia, a to najdlhšie na šesť mesiacov.

14. Podľa § 367 ods. 6 CMP, ak do šiestich mesiacov od nariadenia neodkladného opatrenia nebol podaný návrh na začatie konania vo veci samej a súd zistí, že existujú dôvody pre ďalšie zotrvanie maloletého v náhradnej starostlivosti, začne konanie vo veci samej aj bez návrhu.

15. Podľa § 367 ods. 7 CMP, súd zruší neodkladné opatrenie, ak sa zmenia pomery alebo ak odpadli dôvody, pre ktoré bolo nariadené.

16. Krajský súd vo vzťahu k svojmu procesnému postupu, ktorým v súlade s ust. § 329 ods. 1 CSP umožnil rodičom vyjadriť sa k podnetu na nariadenie neodkladného opatrenia a k podanému odvolaniu úradu, považuje za potrebné primerane a podporne poukázať na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 286/2022 z 30. júna 2022, v zmysle ktorého „Zachovanie princípu kontradiktórnosti konania a dodržanie zákonom ustanovenej povinnosti umožniť protistrane vyjadriť sa k návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu (proti ktorému neexistuje opravný prostriedok) musí byť vo vzťahu k povinnosti súdu rozhodnúť v lehote 30 dní od doručenia spisu odvolaciemu súdu vždy prioritizované a v prípade konfliktu týchto dvoch povinností je potrebné vždy zabezpečiť v prvom rade naplnenie práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Bezodkladnosť vydania rozhodnutia o zabezpečovacom opatrení nemožno vnímať tak, že sa má rozhodnúť bez ohľadu na porušovanie práv účastníkov konania, ale tak, že súd má rozhodnúť o takomto opatrení bez zbytočného odkladu po tom, ako sú splnené všetky zákonom ustanovené podmienky na vydanie rozhodnutia.“ S prihliadnutím na uvedené bolo krajským súdom o podanom odvolaní rozhodované až po tom, ako rodičom uplynula lehota na vyjadrenie sa k podanému podnetu na nariadenie neodkladného opatrenia a k podanému odvolaniu.

17. Odvolací súd vo všeobecnosti uvádza, že neodkladné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov v civilnom procese, ktorý nemá charakter konečného rozhodnutia a ktorého účelom je len dočasná úprava pomerov účastníkov. Možno ho nariadiť len ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery účastníkov konania alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená a v prípade konania podľa CMP aj vtedy, ak to vyžaduje verejný záujem. Nevyhnutným predpokladom pre vydanie neodkladného opatrenia je naliehavosť potreby predbežnej úpravy pomerov. Súd v konaní o nariadení neodkladného opatrenia zisťuje len elementárne skutočnosti, ktoré majú byť základom pre jeho nariadenie. Súd pri nariadení neodkladného opatrenia sleduje predovšetkým záujem maloletého dieťaťa. V zmysle čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa musí byť záujem dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

18. Odvolací súd sa po preskúmaní spisového materiálu nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že neodkladné opatrenie nie je potrebné nariadiť. Okresný súd, aj keď konštatoval určité nedostatky v starostlivosti rodičov, vychádzal zo zistenia, že maloletým deťom je potrebná starostlivosť poskytovaná

rodičmi za pomoci starých rodičov zo strany otca so záverom, že situácia v rodine nie je taká, aby boli deti rodičom odobrané; poukázal na vykonávané opatrenia vo vzťahu k dotknutej rodine s tým, že samotná okolnosť, že sa vec dostala až do štádia prejednávania podnetu na odobratie detí z rodiny a ich odovzdanie do CDR, donúti a bude motivovať rodičov a širšiu rodinu na spoluprácu s dotknutými orgánmi, aby sa predišlo hroziacemu odobratiu detí zo starostlivosti rodičov. Krajský súd vo vzťahu k týmto záverom okresného súdu považuje za potrebné poukázať na skutočnosti osvedčené v prílohách podaného podnetu. Z týchto vyplýva, že dotknutá rodina je v starostlivosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, Odbor sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“) dlhšiu dobu. Zo strany úradu a subjektu COMPASS TOGETHER, o.z. v spolupráci s Centrom pre deti a rodiny L. boli v priebehu roka 2023 vykonávané viaceré úkony a opakovaná terénna sociálna práca v dotknutej domácnosti. Z prehľadu týchto úkonov, ktorý je súčasťou podnetu a ktoré boli osvedčené prílohami podaného podnetu a tiež prílohami podaného odvolania úradu, vyplýva, že doterajšia sociálna práca nevedla k želanému výsledku. Zo všetkých listinných dôkazov, ktoré sú súčasťou spisu, vyplýva osvedčenie ohrozenia maloletých detí v ich rodinnom prostredí. Je zrejme, že rodičia maloletých detí boli opakovane upozorňovaní na nedostatky v starostlivosti a vyzývaní na zlepšenie predmetnej situácie. Z jednotlivých správ je pritom zrejme, že byt je pravidelne nevyvetraný, neuprataný, matka ponecháva deti bez dozoru, pričom s rodičmi je pre ich simplexnosť sťažaná komunikácia. Nedostatky v starostlivosti vyplývajú aj zo správy Fakultnej nemocnice Trenčín, kde u maloletého D. E. boli v čase hospitalizácie zistené zapareniny a bolo odporúčaná zvýšená hygiena a časté menenie plienok. Matka sa nezaujíma o zdravotný stav maloletého D. E., hospitalizovaná s ním bola stará matka a nie ona. Podľa Správy o terénnej sociálnej práci zo dňa 20.09.2023 pri návšteve v rodine maloleté deti B. a C. išli von na balkón a nikto z rodinných príslušníkov si ich nevšimol. Matka nemala žiadnu vedomosť o tom, či sú na balkóne v poriadku, maloletý B. vyšiel na zábradlie, búchal sa rukou do hlavy, neskôr si búchal hlavu o balkónové dvere. O vzťahu matky k deťom svedčí tiež jej vyjadrenie, keď nechcela nastúpiť na dobrovoľný pobyt v CDR L. z dôvodu, že má termín u kaderničky a na otázku, či sú jej prednejšie deti alebo vlasy odpovedala, že asi vlasy. Následne na pobyt nastúpila, avšak tento predčasne ukončila. Počas pobytu bolo zistené, že matka prejavila slabšie zručnosti v stabilite udržania poriadku v spoločných priestoroch a na izbe. Matka nepravidelne vetrala, nevarila deťom teplé jedlo, pretože nevedela pracovať s plynovým sporákom, nechodila s deťmi na prechádzky alebo na ihrisko a deti boli zavreté v izbe. Počas pobytu vonku boli deti osamote a maloleté deti B. a C. sa opakovane matke stratili z dohľadu. Počas pobytu, keď boli deti bez dozoru dospelé osoby, deti strhli záves s garnížou, ktorá padla maloletému B. na hlavu.

19. Krajský súd vo vzťahu k schopnosti matky postarať sa o deti zvyrazňuje závery Priebežnej zhrňujúcej správy subjektu COMPASS TOGETHER, o.z. zo dňa 08.09.2023, podľa ktorej je matka veľmi simplexná na to, aby urobila akýkoľvek posun vo svojom fungovaní voči maloletým deťom, či vedeniu domácnosti, nedisponuje schopnosťami, aby dokázala pracovať na zadaných cieľoch a niečo zlepšovať v starostlivosti o deti, je spokojná s tým ako rodina žije a funguje, počas návštev sa chváli novými náramkami, tým, že má farebné, umelé nechty a nie je s ňou možné viesť ani len plnohodnotný rozhovor, nieto ešte poskytnúť odborné poradenstvo, pretože nedokáže plniť ani základné úlohy ako vyvetrať miestnosť, častejšie prebaľovať deti a podobne. Podľa tejto správy je domácnosť stále v rovnakom stave ako na začiatku spolupráce a usmernenie a rady nikto z rodiny nevnáša do reality, rodinní príslušníci si neosvojili ani takú základnú vec ako je vetranie priestorov, domácnosť je na nízkom hygienickom štandarde, na podlahe je kopec vecí, špinavý riad, hračky, deti sú neprebalené, hučí televízor, nie je vyvetrané, podlaha je špinavá a v kúpeľni je výrazný neporiadok. Podľa tejto správy tak po 15 absolvovaných návštevách bolo konštatované, že s rodinou nie je možné spolupracovať s tým, že situácia nie je vhodná pre zdravý bio-psycho-sociálny vývin maloletých detí a ak by v domácnosti neboli starí rodičia, keďže otec je prevažne v práci, bola by situácia v rodine neúnosná. Vzhľadom preto bolo navrhnuté prijať iné vhodnejšie opatrenia v rámci zákona. Krajský súd ďalej poukazuje na obsah podaného odvolania úradu, z ktorého je zrejme, že ani aktuálne, teda po rozhodnutí okresného súdu, nie je možné v dotknutej rodine konštatovať žiadnu pozitívnu zmenu. Dňa 13.11.2023 akreditovaný subjekt COMPASS TOGETHER, o.z. úrad telefonicky kontaktoval s tým, že pri pravidelnej kontrole bol v byte veľký smrad a neporiadok, po zemi bol roztrúsený chlieb, ktorý deti jedli, v obývačke sa na zemi nachádzalo veľké množstvo hračiek, topánky, maloleté deti neboli prebalené.

20. Okresný súd v odvolaní napadnutom uznesení vyslovil domnienku, že len samotná okolnosť, že sa vec dostala až do štádia podania podnetu na súd na odobranie detí z rodiny, bude rodičov a širšiu rodinu motivovať na väčšiu spoluprácu s dotknutými orgánmi v snahe predísť hroziacemu odobratiu detí zo starostlivosti rodičov. Krajský súd aktuálne k času svojho rozhodovania konštatuje,

že ani prebiehajúce konanie zrejme nijakým spôsobom nezmenilo postoj rodičov k vedeniu domácnosti a starostlivosti o maloleté deti. Nezúčujem rodičov je možné konštatovať predovšetkým z priebehu samotného odvolacieho konania, kedy sa rodičia k podanému podnetu úradu a k podanému odvolaniu písomne nevyjadrili napriek tomu, že im odvolanie bolo doručené okresným súdom a následne im bol podnet na nariadenie neodkladného opatrenia spolu s uznesením a odvolaním úradu doručovaný krajským súdom v zmysle ustanovenia § 329 ods. 1 veta druhá CSP. Z pripojených doručení pritom vyplýva, že rodičia výzvu krajského súdu dňa 27.12.2023 prevzali a napriek tomu sa v krajskom súdom stanovenej lehote a ani k času jeho rozhodovania k podnetu a odvolaniu nevyjadrili. V postoji rodičov k riešeniu situácie tak v priebehu času nenastal žiadny posun, keďže matka podľa obsahu podnetu úradu už pri sociálnej práci vykonanej v domácnosti dňa 09.10.2023 sa k danej veci postavila s tým, že „však to dajte na súd, to nie je môj problém“.

21. Čo sa týka participácie starých rodičov detí zo strany otca na výchove a starostlivosti o maloleté deti, považuje za potrebné krajský súd uviesť, že podľa aktuálnej Správy o povesti vypracovanej Mestským úradom v I. na základe podnetu úradu zo dňa 25.10.2023 (č.l. 50 spisu), bývajú rodičia otca v mestskom nájomnom byte bez platnej nájomnej zmluvy, keďže nájomná zmluva bola ukončená z dôvodu nedoplatku na nájomnom ku dňu 31.10.2022. Zároveň podľa tejto správy boli na týchto neoprávnených užívateľov sťažnosti, že ku nim chodí prespávať cca 7 ľudí – bezdomovcov a že im smrdí v byte. S prihliadnutím na uvedené, na stav domácnosti, resp. starostlivosti o maloleté deti a nulový progres v období, kedy so starostlivosťou vypomáhali starí rodičia, je tak namieste krajským súdom konštatovať, že ani výpomoc zo strany starých rodičov nič nemení na skutočnosti, že domácnosť je zanedbaná a starostlivosť o maloleté deti je nedostatočná.

22. Krajský súd vychádzajúc z vyššie uvedených zistení tak dospel k záveru, že je namieste podnetu úradu vyhovieť a neodkladné opatrenie nariadiť. Je potrebné zvýrazniť, že nedostatky v starostlivosti rodičov o maloleté deti nie sú jednorazového či krátkodobého charakteru, ale sa jedná o dlhodobý stav, ktorý sa napriek viac ako jednoročnej sociálnej práci nijakým spôsobom nezlepšil. Z vyjadrení matky, ktorá uprednostňuje starostlivosť o seba pred starostlivosťou o deti, a z nezáujmu obidvoch rodičov o prebiehajúce súdne konanie nemožno dospieť k inému záveru než, že pre rodičov nie je starostlivosť o deti ich prvoradým záujmom. Zo skutočností podložených listinami predloženými úradom mal krajský súd za osvedčené, že starostlivosť o maloleté deti je nedostatočná, či už sa jedná o základné hygienické štandardy, alebo o zabezpečenie stravovania detí a ich bezpečnosti, keď rodičia o deti nejavia dostatočný záujem a neriešia problémové situácie (napríklad pohyb detí na balkóne, strata kontaktu matky s deťmi počas pobytu v CDR L., ponechávanie detí bez dozoru v uzatvorenej nevetranej izbe). Zároveň možno konštatovať nedostatky v starostlivosti rodičov aj čo sa týka zabezpečenia stravovania maloletých detí, keď rodičia počas vykonávania sociálnej práce poskytovali rozporuplné údaje o tom, čo a kedy deti jedli. Vo vzťahu k rodičom je tak možné konštatovať, že svojim dlhodobým správaním preukázali v nemalej miere nedostatky v rodičovských kompetenciách a zároveň možno konštatovať nezáujem akýmkoľvek spôsobom vzniknutú situáciu riešiť, či starostlivosť o maloleté deti zlepšovať, a to napriek tomu, že zo strany úradu, centra CDR L. či subjektu COMPASS TOGETHER bola rodičom opakovane zdôrazňovaná ich zodpovednosť voči vlastným deťom a ich zdravému vývinu. Je namieste uzavrieť, že ak nedôjde k zásadnému obratu v správaní rodičov, čo sa z hľadiska doterajšieho stavu faktickej osobnej starostlivosti týka predovšetkým matky, je potrebné minimálne dočasné umiestnenie detí do Centra pre deti a rodiny. Matka nijakým spôsobom neprejavuje snahu zlepšiť svoju starostlivosť o maloleté deti, nereaguje na žiadne rady či podnety zo strany orgánov sociálnej práce a vo vzťahu k vzniknutej situácii prejavuje značnú mieru nezáujmu a apatie, čo sa prejavuje aj tým, že matka sa k otázke riešenia situácie cestou súdu postavila s tým, že to nie je jej problém. Nezúčujem však možno konštatovať aj zo strany otca, ktorý rovnako ako matka nijakým spôsobom nereagoval na písomnosti doručené zo strany či už okresného alebo krajského súdu a k podnetu na nariadenie neodkladného opatrenia uložením povinnosti rodičov odovzdať deti do starostlivosti CDR sa rovnako ako matka nevyjadril.

23. Krajský súd konštatuje, že situácia v rodine je v principiálnom rozpore s najlepším záujmom maloletých detí, rodičia nezvládajú plnenie svojich rodičovských povinností, čím ohrozujú zdravý psychický a fyzický vývin svojich detí. Zároveň podľa vyjadrenia úradu v podanom podnete oslovil úrad aj najbližšiu rodinu kvôli zisteniu možnosti zveriť maloleté deti do náhradnej osobnej starostlivosti, avšak stará matka zo strany otca a brat otca túto možnosť odmietli. Za danej situácie, kedy ani dlhodobá sociálna práca nevedla k žiadnej pozitívnej zmene a súčasne nebolo možné zveriť maloleté deti do

náhradnej osobnej starostlivosti, je tak opodstatnené nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým je rodičom uložená povinnosť odovzdať maloleté deti do starostlivosti CDR. Aktuálne je jednoznačne v záujme maloletých detí, ich zdravého telesného a duševného vývoja, aby boli dočasne odňaté z nevyhovujúceho rodinného prostredia a aby starostlivosť o deti bola zabezpečená v Centre pre deti a rodiny. Podľa názoru krajského súdu tak bola dostatočne osvedčená potreba dočasnej úpravy pomerov nariadením neodkladného opatrenia požadovaného v podanom podnete úrade. Je pritom potrebné prízvukovať, že v štádiu konania o nariadení neodkladného opatrenia zisťuje súd len elementárne skutočnosti, ktoré majú byť základom pre nariadenie neodkladného opatrenia. Úlohou konajúcich súdov v prejednávanej veci bola predovšetkým prioritná ochrana priaznivého vývoja maloletých detí pred dôvodnou hrozbou osvedčenou skutočnosťami plynúcimi z listín a tvrdení predložených úradom.

24. Je potrebné dodať, že z práva na život a súkromie vyvodil Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo svojej rozhodovacej činnosti pozitívne záväzky štátu, na základe ktorých možno od vnútroštátnych orgánov vyžadovať prijatie opatrení aj vo sfére vzťahov medzi jednotlivcami navzájom. Štáty majú povinnosť chrániť život, fyzickú a morálnu integritu jednotlivca pred inými osobami a musia prijať primerané kroky s cieľom zabrániť zlému zaobchádzaniu páchanému súkromnými osobami, pokiaľ o ňom štátne orgány vedia alebo mali vedieť. (pozri napr. rozsudok ESLP z 31. mája 2007 vo veci *Kontrová proti Slovenskej republike*). Podľa judikatúry ESLP k porušeniu Dohovoru dochádza, ak sociálni pracovníci alebo štátne orgány vedeli alebo mali vedieť o tom, že obeť bola vo vážnom ohrození a neurobili potrebné kroky, aby predišli porušeniu práv.

25. V danom štádiu prebiehajúceho konania odvolací súd po komplexnom posúdení veci dospel k záveru, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny dostatočným spôsobom osvedčil potrebu neodkladnej úpravy vzťahov formou navrhovaného neodkladného opatrenia, a to poskytnutím dočasnej starostlivosti maloletým deťom v zariadení, ktoré im poskytne ochranu pred rodinným prostredím, v ktorom mal odvolací súd osvedčené ohrozenie ich práv. Odvolací súd citlivo zvažoval vzniknutú situáciu a plne si uvedomuje, o aký zásah do rodičovských práv (aj keď len dočasného charakteru) ide, avšak nie je možné pristúpiť k inému rozhodnutiu vzhľadom k tomu, že osvedčené skutočnosti preukazujú dôvodnosť nariadenia neodkladného opatrenia. Prioritným záujmom a povinnosťou súdu je chrániť maloleté dieťa. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmenil a nariadil neodkladné opatrenie tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

26. Pre úplnosť odvolací súd uvádza, že nariadením neodkladného opatrenia ide o poskytnutie dočasného riešenia vzťahov, zásah do rodičovských práv je primeraný sledovanému účelu (zabezpečenia priaznivého vývoja dieťaťa) a súčasne rešpektuje práva detí a ich najlepší záujem. Závery konštatované v tomto rozhodnutí však neprejudikujú rozhodnutie vo veci samej. Z dikcie ust. § 367 ods. 2 CMP vyplýva, že dané neodkladné opatrenie má dočasný charakter, pričom ak do šiestich mesiacov od jeho nariadenia nebude podaný návrh na začatie konania vo veci samej a okresný súd zistí, že existujú dôvody pre ďalšie zotrvanie maloletých detí v starostlivosti CDR, začne konanie vo veci samej aj bez návrhu (§ 367 ods. 6 CMP). Ku konečnému rozhodnutiu bude možné pristúpiť v konaní vo veci samej len po vykonaní dokazovania nevyhnutného na posúdenie spôsobilosti rodičov zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti.

27. O nároku na náhradu trov tohto odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
 - b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
 - c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.
- Podľa § 430 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Podľa § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Podľa § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Podľa § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.